Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo znotraj Skupnosti, ter Uredbe (EGS) št. 574/72 Sveta o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71

KOM(2004) 830 končno — 2004/0284 (COD)

(2006/C 24/09)

Svet je 14. januarja 2005 sklenil, da v skladu s členom 251 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu: *predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 o uporabi socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo znotraj Skupnosti, ter Uredbe (EGS) št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71*

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenja sprejela 5. septembra 2005 (poročevalec: g. RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO).

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 420. plenarnem zasedanju 28. in 29. septembra 2005 (seja z dne 28. septembra 2005) z 81 glasovi za, brez glasov proti in 4 vzdržanimi glasovi.

1. **Uvod**

1.1 Uredbi št. 1408/71 in št. 574/72 o uporabi sistemov socialne varnosti za delavce, ki se gibljejo znotraj Skupnosti, in njihove družinske člane, sta bili po sprejetju večkrat spremenjeni zaradi prilagoditve razvoju sistemov socialne varnosti in z njimi povezanih storitev.

1.2 V glavnem gre za prilagoditev uredb spremembam v zakonodaji držav članic in zaporednim sodbam Sodišča Evropskih skupnosti. Zato je namen predloga uredbe, predložene Odboru, odraziti spremembe v nacionalni zakonodaji, zlasti zakonodaji novih držav članic, ter dokončati poenostavitev postopkov prejemanja zdravstvene oskrbe v tujini, in sicer z razširitvijo nekaterih sprememb na postopke, povezane s prejemki v primeru nesreče pri delu in poklicne bolezni.

1.3 Uredbi sta bili nazadnje spremenjeni z Uredbo št. 631/2004 ([1]), ki uvaja zgoraj omenjene spremembe glede postopkov za dostop do zdravstvene oskrbe v drugi državi članici. Odbor je o tem predlogu uredbe pripravil mnenje ([2]).

1.4 Vendar pa glavno spremembo na področju usklajevanja sistemov socialne varnosti držav članic prinaša Uredba Evropskega parlamenta in Sveta št. 883/2004 ([3]), ki je po šestih letih pogajanj v institucijah Unije bila sprejeta in objavljena v Uradnem listu Evropske unije. Ta uredba, ki nadomešča Uredbo št. 1408/71, bo začela veljati, ko bodo sprejeti izvedbeni predpisi, ki bodo zamenjali sedanjo Uredbo št. 574/72.

Ko je Komisija predložila predlog o uredbi za usklajevanje sistemov zdravstvene varnosti, je EESO o njem pripravil mnenje ([4]).

2. **Vsebina predloga**

2.1 Predlog vsebuje spremembe k Uredbi št. 1408/71 in Uredbi št. 574/72, ki določa načine izvajanja Uredbe št. 1408/71. Med spremembami k tema dvema uredbama ni povezave, saj temeljijo na različnih pravnih vidikih (glej točko 1.2 mnenja).

2.1.1 Kar zadeva Uredbo št. 1408/71, se veliko sprememb nanaša na njene priloge. V slednjih so zbrani posebni primeri za različne države članice, ki morajo biti izrecno navedeni v prilogah, da se zagotovijo ustrezni učinki na državljane.

2.1.2 Namen sprememb k Uredbi št. 574/72 je poenostavitev besedila in zmanjšanje sedanjega upravnega bremena za prejemanje zdravstvene oskrbe v tujini v primerih nesreče pri delu ali poklicne bolezni, pri čemer se uporabljajo ista merila kot za poenostavitev postopkov prejemanja zdravstvene oskrbe splošnega značaja, ki jih določa Uredba št. 631/2004.

([1]) UL L 100 z dne 6.4.2004.

([2]) Mnenje EESO o „Predlogu Uredbe (ES) Sveta o usklajevanju sistemov socialne varnosti“ (poročevalec: g. Rodríguez García-Caro - UL C 75 z dne 15.3.2000).

([3]) UL L 166 z dne 30.4.2004.

([4]) Mnenje EESO o „Predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta, ki spreminja uredbo Sveta (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo znotraj Skupnosti, ter Uredbe EGS št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71, zlasti na področju uskladitve pravic in poenostavitve postopkov“ (poročevalec: g. Bold, UL C 32 z dne 5.2.2004).

3. **Splošne ugotovitve**

3.1 Odbor pozdravlja vsebino predloga, saj meni, da je v duhu prizadevanj za izboljšanje in poenostavitev postopkov, katerih cilj je boljše usklajevanje sistemov socialne varnosti v Evropski uniji. Odbor bo zmeraj z veseljem podprl vsako spremembo, ki bo pozitivna za državljane Unije in ki bo poenostavljala njihove odnose z javnimi upravami držav članic.

3.2 Zato Odbor pozdravlja predlog uredbe, saj ta izrecno spodbuja eno od štirih svoboščin, na katerih temelji Evropska unija od svojih začetkov, t.j. prosti pretok delavcev, in, z razširitvijo te pravice, prosti pretok oseb, ki so predmet predlaganih predpisov. Zato mora Odbor ponovno pozvati različne organe Unije in držav članic, da nadaljujejo z odstranjevanjem sedanjih ovir z namenom, da se ustvari resničen prostor svobode gibanja oseb znotraj Unije in zagotovi resnična socialna pravica. Odbor pozdravlja vsebino predloga, saj ta prispeva k spodbujanju ene temeljnih pravic državljanov.

3.3 Postopek soodločanja že zaradi svojega trajanja lahko privede do pomembnih sprememb v vsebini predlogov. V enem od svojih prejšnjih mnenj o predlogu delne spremembe dveh uredb ([5]) je Odbor izrazil potrebo po svojem sodelovanju in pripravi mnenja brez odloga, zlasti kadar gre za predloge, katerih cilj je sprememba predpisov na socialnem in poklicnem področju. To stališče je EESO potrdil v enem od svojih poznejših mnenj ([6]), v katerem je vztrajal, da bi Odbor moral imeti možnost izraziti svoje mnenje o kakršnih koli spremembah besedila, ki nastanejo med postopkom odločanja. Zato EESO ponavlja, da je v postopkih te vrste treba upoštevati njegovo vlogo.

3.4 Položaj, opisan v točki 3.3, je postal še jasnejši s sprejetjem in objavo Uredbe št. 883/2004 ([7]) o usklajevanju sistemov socialne varnosti. V enem od svojih prejšnjih mnenj ([8]) je Odbor izrazil potrebo po spremljanju predloga zaradi njegove kompleksnosti in številnih sprememb, do katerih pride med zakonodajnim postopkom. Štiri leta po pripravi tega mnenja je bila uredba sprejeta, ne da bi se EESO ponovno izrazil o dokumentu.

Glede na pomen te vrste predpisov in ker je bistveno, da EESO izrazi svoje mnenje v najustreznejšem trenutku, Odbor zahteva, da se postopek posvetovanja prilagodi, da bo vloga organizirane civilne družbe v zakonodajnem postopku Skupnosti učinkovitejša.

Podobno in z namenom, da bi ponazoril stališče, izraženo v zgoraj navedenem mnenju, Odbor meni, da je treba pripraviti mnenje na lastno pobudo o novi Uredbi št. 883/2004 o usklajevanju sistemov socialne varnosti, ki naj bi nadomestila sedaj veljavno uredbo.

3.5 Ravno tako Odbor meni, da se mora posvetovalna vloga Posvetovalnega odbora za socialno varnost delavcev migrantov, ki ga ustanavlja naslov V Uredbe št. 1408/71, izvajati ob popolnem upoštevanju določb te uredbe. Odbor, sestavljen v glavnem iz predstavnikov delojemalcev in delodajalcev, je forum, ki gospodarskim in družbenim akterjem omogoča, da institucijam v obliki mnenj ali predlogov neposredno posredujejo svoja stališča o spremembah, ki jih je treba uvesti na področju socialne varnosti na ravni Skupnosti.

3.6 Člen 90 Uredbe št. 883/2004 določa, da se Uredba št. 1408/71 z izjemo določenih primerov prekliče, člen 91 pa določa, da uredba stopi v veljavo dvajset dni po njeni objavi v Uradnem listu. Vendar pa drugi odstavek navedenega člena določa, da se uredba začne izvajati po začetku veljavnosti njenih izvedbenih predpisov.

Iz tega razloga in zaradi bližnjega začetka evropskega leta mobilnosti delavcev — leto 2006 — Odbor institucije Unije in države članice poziva, da čimprej in na najučinkovitejši način začnejo postopek za oblikovanje in sprejetje prihodnjih izvedbenih predpisov, da bo nova koordinacijska uredba lahko čimprej začela veljati in nadomestila kompleksne določbe sedanje Uredbe št. 1408/71.

4. **Posebne ugotovitve**

4.1 Uredba (EGS) št. 1408/71 Sveta z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo znotraj Skupnosti.

4.1.1 Člen 1 predloga spreminja priloge I, II, II a, III, IV in VI uredbe.

([5]) Mnenje EESO o „Predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta, ki spreminja uredbo Sveta (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo znotraj Skupnosti, ter Uredbe EGS št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/7“ (poročevalec: g. Rodriguez Garcìa-Caro, UL C 367 z dne 20.12.2000).

([6]) Mnenje EESO o „Predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta, ki spreminja uredbo Sveta (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo znotraj Skupnosti, ter Uredbe EGS št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71, zlasti na področju uskladitve pravic in poenostavitve postopkov“ (poročevalec: g. Bold, UL C 32 z dne 5.2.2004).

([7]) UL L 166 z dne 30.4.2004.

([8]) Mnenje EESO o „Predlogu uredbe (ES) o usklajevanju sistemov socialne varnosti“ (poročevalec: g. Rodriguez Garcìa-Caro, UL C 75 z dne 15.3.2000).

4.1.2 Da bi besedilo prilagodili spremembam v slovaški zakonodaji, se spremeni oddelek II priloge I, ki obravnava področje uporabe uredbe za posameznike, in sicer glede pomena izraza „družinski član“.

4.1.3 Zaradi sprememb v francoski zakonodaji se spremeni oddelek I priloge II, ki obravnava posebne sisteme, ki se uporabljajo za samozaposlene osebe, izključene iz področja uporabe uredbe.

4.1.4 Zaradi sprememb v estonski, latvijski, luksemburški in poljski zakonodaji se spremeni oddelek II priloge II, ki obravnava posebne dodatke ob rojstvu ali posvojitvi otroka, ki so izključeni iz področja uporabe uredbe. Priloga se ravno tako spremeni glede Luksemburga zaradi sodbe Sodišča Evropskih skupnosti, v skladu s katero poseben dodatek ob rojstvu ali posvojitvi ne sme biti izključen iz uredbe in se ga obravnava kot družinski dodatek, ki ga je mogoče izvoziti.

4.1.5 Zaradi vrste posodobitev in prilagoditev v nemški, slovaški, latvijski in poljski zakonodaji se spremeni priloga II a uredbe, ki obravnava posebne prejemke, ki niso zagotovljeni s prispevki za socialno varnost.

4.1.6 Da bi črtali nepotrebne točke in s tem poenostavili dokument, se spremeni del A priloge III, ki se nanaša na določbe o pogodbah socialne varnosti, ki se še naprej uporabljajo kljub določbam uredbe o njihovi ukinitvi.

Z istim namenom se spremeni tudi del B priloge III o določbah v zvezi s sporazumi o socialni varnosti, ki ne veljajo za vse osebe, za katere se uporablja uredba. Temu se prilagodi oštevilčenje in dodajo se dvostranske pogodbe ali sporazumi, ki izpolnjujejo pogoje za navedbo v prilogi.

4.1.7 Zaradi skladnosti s češko zakonodajo se spremeni del A priloge IV, ki vsebuje nacionalne predpise, v skladu s katerimi znesek pokojnine za invalidnost ni odvisen od trajanja zavarovanja.

Iz istega razloga se v zvezi z Republiko Češko in Estonijo spremeni del C priloge IV, ki obravnava primere, v katerih dvojni izračun pokojnin ni potreben, saj ne vodi do višjega dodatka.

Zaradi sprememb v slovaški zakonodaji se spremeni del D priloge IV, ki obravnava prejemke in sporazume o prekrivanju prejemkov iste narave, do katerih so osebe upravičene v skladu z zakonodajo dveh ali več držav članic.

4.1.8 Zaradi sprememb v nizozemski zakonodaji se spremeni priloga VI, ki obravnava posebne načine uporabe zakonodaje določenih držav članic.

4.1.9 Odbor želi poudariti različne vloge, ki jih imajo spremembe prilog k Uredbi št. 1408/71.

Najprej Odbor poudarja, da spremembe poenostavljajo besedilo in s tem omogočajo njegovo boljšo uporabo in razumevanje. Spremembe so v duhu Uredbe št. 883/2004 o usklajevanju sistemov socialne varnosti, katere namen je poenostavitev in posodobitev usklajevanja, pri čemer se seveda upošteva nacionalna zakonodaja na področju socialne varnosti. Zato Odbor te spremembe podpira.

Nadalje Odbor ugotavlja, da so v nekaterih nacionalnih zakonodajah bili uvedeni posebni novi dodatki, ki pomenijo resničen napredek na področju socialnih predpisov v teh državah. Ob napredku na področju socialnih pravic v več državah članicah, Odbor izraža zadovoljstvo, vendar obžaluje posebne upravne ovire, s katerimi se soočajo državljani novih držav članic.

4.1.10 Nazadnje Odbor meni, da je treba črtati oddelek II priloge II uredbe. Države članice bi se morale ravnati po sodni praksi Sodišča Evropskih skupnosti, po kateri dodatki ob rojstvu otroka ali posvojitvi ne predstavljajo posebnih dodatkov, ampak so obravnavani kot družinski dodatki in jih je zato mogoče izvoziti. Odbor želi, da države upoštevajo to pravno stvarnost, preden jo Sodišče s sodbami razširi na celotno Unijo.

4.2 Uredba št. 574/72 Sveta, ki določa postopek izvajanja Uredbe št. 1408/71.

4.2.1 Člen 2 predloga spreminja štiri člene uredbe o zdravstveni oskrbi v primeru nesreče pri delu ali poklicne bolezni.

4.2.2 Črtata se odstavka 5 in 6 člena 60, ki obravnavata storitve v primeru bivanja v državi članici, ki ni pristojna država. Ukinejo se notifikacijski postopki, ki se v praksi ne uporabljajo.

Odbor podpira vsako spremembo, katere namen je poenostavitev in ukinitev nekoristnih birokratskih postopkov.

4.2.3 Spremeni se besedilo člena 62 (storitve v primeru bivanja v državi članici, ki ni pristojna država). Uvedba kartice zdravstvenega zavarovanja omogoča ukinitev nekaterih odvečnih korakov, ki jih bodo v prihodnje opravljali pristojni organi držav članic in ne sama oseba. Besedilo člena ostaja enako kot v členu 21, kot ga spreminja Uredba št. 631/2004.

Odbor podpira vsako spremembo, katere namen je poenostaviti dostop državljanov do dodatkov, do katerih so upravičeni.

4.2.4 Odstavek 2 člena 63, ki se nanaša na storitve za zaposlene ali samo zaposlene osebe v primeru spremembe prebivališča oziroma vrnitve v državo prebivališča ter za zaposlene ali samozaposlene osebe, ki so upravičene do zdravljenja v drugi državi, se spremeni zaradi sklica na odstavka 5 in 6 člena 60, ki ju črta predlagana uredba.

4.2.5 Zaradi sklica na člen 20, ki ga ukinja Uredba št. 631/2004, se spremeni odstavek 1 člena 66 o dokazovanju poklicne narave nesreče ali bolezni.

4.2.6 Odbor podpira vse uvedene spremembe, saj s poenostavitvijo besedila in birokracije izboljšujejo uredbo in tako poenostavljajo odnose med državljani in javno upravo.

5. **Sklepi**

5.1 Odbor na splošno pozdravlja predlog uredbe z zadržki, ki jih izraža v mnenju. Odbor se zaveda potrebe po poenostavitvi in izboljšanju besedila Uredb št. 1408/71 in št. 574/72, da se spodbudi prosti pretok državljanov Unije. Vendar pa meni, da bi bilo še bolje, če bi stopila v veljavo Uredba št. 883/2004, ki sama po sebi prinaša splošno in obsežno poenostavitev na področju usklajevanja sistemov socialne varnosti.

5.2 Ker ni mogel izraziti svojega mnenja o končnem besedilu Uredbe št. 883/2004, ki je nastalo med dolgotrajnim zakonodajnim postopkom, Odbor meni, da je treba takoj pripraviti mnenje na lastno pobudo o tem dokumentu, in sicer še preden se začne zakonodajni postopek za nove izvedbene predpise, ki jih končuje Komisija.

5.3 Odbor Komisijo poziva, naj čimprej zaključi delo v zvezi z izvedbenimi predpisi. Prav tako poziva Svet in Evropski parlament, da hitro nadaljujeta z zakonodajnim postopkom, ki se nanaša na zgoraj navedeno uredbo, da ne bi tudi ta postopek potekal tako počasi kot postopek v zvezi z Uredbo št. 883/2004, zlasti zato, ker je leto 2006 leto mobilnosti delavcev.

5.4 V zvezi s predlaganimi reformami v prilogah k Uredbi št. 1408/71 Odbor zahteva, da se v najkrajšem času in sporazumno s tistimi državami članicami, ki so še zmeraj upravičene do izjeme, črta reforma, ki se nanaša na oddelek II priloge II o posebnih dodatkih ob rojstvu ali posvojitvi.

V Bruslju, 28. septembra 2005

Predsednica

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Anne-Marie SIGMUND